

سخن سردبیر

پدیدآورده (ها) : عباسی، محمود

حوزه سلامت :: اخلاق پزشکی :: زمستان 1386 - شماره 2

از 7 تا 12

آدرس ثابت : <http://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1020364>

دانلود شده توسط : محمد حسن عرفان منش

تاریخ دانلود : 01/08/1395

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) جهت ارائه مجلات عرضه شده در پایگاه، مجوز لازم را از صاحبان مجلات، دریافت نموده است، بر این اساس همه حقوق مادی برآمده از ورود اطلاعات مقالات، مجلات و تألیفات موجود در پایگاه، متعلق به "مرکز نور" می باشد. بنابر این، هرگونه نشر و عرضه مقالات در قالب نوشتار و تصویر به صورت کاغذی و مانند آن، یا به صورت دیجیتالی که حاصل و بر گرفته از این پایگاه باشد، نیازمند کسب مجوز لازم، از صاحبان مجلات و مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) می باشد و تخلف از آن موجب پیگرد قانونی است. به منظور کسب اطلاعات بیشتر به صفحه [قوانین و مقررات](#) استفاده از پایگاه مجلات تخصصی نور مراجعه فرمائید.

پایگاه مجلات تخصصی نور

سخن سردبیر

اخلاق پزشکی به عنوان یک سرمایه‌ی ذاتی و مؤلفه‌ی ای که بیانگر پیوند بین علم و وجدان می‌باشد از جمله نکات محوری مورد مطالعه در علوم انسانی است. موضوع علم پزشکی در ارتباط مستقیم با زندگی، کیفیت زندگی و مرگ است و اخلاق به ما می‌آموزد که افراد جامعه انسانی چگونه باید در کنار یکدیگر زندگی کنند و چه تعهداتی نسبت به یکدیگر داشته باشند. در اخلاق پزشکی ما با واژگانی چون بشریت، شأن و کرامت انسانی، احترام به حقوق و آزادیهای فردی و اجتماعی و ارزش واقعی انسان سروکار داریم و این واژگان در مراحل مختلف زندگی می‌بایست مورد توجه قرار گیرند.

برخی اندیشمندان حوزه فلسفه اخلاق اعتقاد دارند که علم پزشکی اکنون به دوره‌ای از بی‌ثباتی پارادیمی وارد شده است که در این دوره پزشکان باید تمام اوقات پیشین خود را بازبینی نمایند و نقش نمایندگی و مسئولیت خود را در قبال جامعه و بیمارانشان مورد بررسی قرار دهند. از این رو اخلاق تأثیر بسزایی بر این رویکرد تحول آفرین دارد. تحولی که فراوی جامعه پزشکی نمود و بروز یافته است.

هر چند که اخلاق پزشکی بر تمام شئون علم پزشکی ساری و جاری است و به عنوان بخشی از گفتگوی انسانها سبب نزدیکی دست‌اندرکاران حرف مختلف پزشکی با اندیشمندان حوزه‌های مختلف

فلسفی، اخلاقی، فقهی و حقوقی می‌گردد و در این رهگذر ما را با اندیشمندان و نویسندگان بزرگ حوزه‌های تمدنی ایران و اسلام پیوند می‌دهد؛ اما اخلاق پزشکی را می‌توان در سه محور اساسی اخلاق در آموزش، اخلاق در پژوهش و اخلاق در درمان در هر یک از مراحل مختلف آغاز زندگی، در طول زندگی، و پس از مرگ مورد مطالعه قرار داد.

پزشکی نوین، جامعه پزشکی را با طیف وسیعی از مسائل اخلاقی روبرو ساخته است که پزشکان قدیم با آن مواجه نبوده‌اند. در حال حاضر مباحث زیادی درباره اخلاق پزشکی جریان دارد. نمونه بارز آن مجادلاتی است که بر سر اصول اخلاقی حاکم بر آزمایشهای تجربی، معاینات بالینی و معالجه و درمان درگرفته است.

سؤالاتی که درباره رضایت آگاهانه و اینکه تا چه اندازه باید بیمار را در جریان بیماریش گذاشت، حفظ حیات به هر قیمت ممکن، کیفیت زندگی و توزیع عادلانه درمان‌های طبی و جراحی‌های کمیاب و پر هزینه و دهها موضوع مبتلا به دیگر در زمینه معالجه و درمان همگی موضوعاتی هستند که به رهنمودهای اخلاقی احتیاج دارد و باید مجمعی از صاحب نظران به نحوی شایسته درباره آن بحث کنند.

در طول سه ماه، پزشکان یک واحد طبی در بیمارستان بزرگی واقع در دانمارک، هر گاه با یک مسئله‌ی اخلاقی مهم مواجه می‌شدند، آن را ثبت می‌کردند. مسئله‌ای اخلاقی که به ارزشداوری احتیاج داشت، و اهمیت موضوع در این بود که طبیب در تصمیم‌گیری دچار تردید می‌شد یا می‌پنداشت که ممکن است سایر پزشکان درباره مسئله به گونه‌ای متفاوت داوری کنند. در این سه ماه، ۴۲۹ بیمار به این واحد مراجعه کردند. در ۲۵ درصد این موارد پزشکان احساس کردند که با یک یا چند مسئله اخلاقی مهم روبرو بوده‌اند. در غالب این موارد پزشکان مردد بودند که آیا مجازند برای بیماران سالخورده و یا مبتلایان به بیماری‌های مزمن، یعنی کسانی که پیش‌بینی می‌شد که در آینده کیفیت زندگی پایینی داشته باشند، کارهای تشخیصی و درمانی کمتری انجام دهند. مشکل دیگر آنها این بود که به بیماری که اخیراً در وی سرطان تشخیص داده شده چه باید بگویند. لیکن طیف معضلات اخلاقی وسیع بود و شامل چنین سؤالاتی می‌شد: هنگامی که برای نجات جان بیمار می‌خواهد شخصاً رانندگی کند، در حالی که به نظر نمی‌رسد از پس این کار برآید، چه باید کرد؟ وقتی بیمار در عین حال که قادر به مراقبت از خودش نیست، اما با انتقال به یک مرکز پرستاری مخالفت می‌کند، چه تصمیمی درست است؟ وقتی بیمار توسط پزشک دیگری به غلط درمان شده است و اکنون بیمار از پزشک می‌خواهد درباره

این درمان نظر بدهد، به او چه باید گفت؟ این مطالعه به وضوح نشان داد که تصمیم گیری بالینی همیشه یک بعد اخلاقی مهم به همراه دارد. پزشکان منحصرأ با مسائل علمی، مانند تشخیص بیماری یا انتخاب مؤثرترین درمان، سروکار ندارند.

اخلاق پزشکی قلمروی است در مرز میان دو حوزه طب و فلسفه اخلاق، و همکاری نزدیک میان پزشکان و فیلسوفان در این حوزه می تواند بهره فراوانی به بار آورد. اخلاق پزشکی یکی از رشته هایی است که مسائل مبتلا به آن مسائل پزشکی است. در عین حال، اخلاق پزشکی رشته ای فلسفی نیز هست، چرا که بسیاری از مسائل مطرح در آن، همان معضلات اخلاقی خاصی اند که فیلسوفان اخلاق قرن ها بر سر آن بحث کرده اند. طبیعی است که پرداختن به این معضلات اخلاقی امروزه اهمیتی مضاعف یافته است و فصلنامه اخلاق پزشکی رسالت سنگین خویش را معطوف به تبیین افکار و آراء اندیشمندان این حوزه می داند.

دومین شماره فصلنامه اخلاق پزشکی در حالی به زیور طبع آراسته می شود که با فرآیند بنیادین آغاز شده در عرصه اخلاق پزشکی، امید به آینده ای بهتر و روشنتر بیشتر شده و سیل مشتاقان این راه حکایت از توجه خاص جامعه پزشکی به مقوله اخلاق پزشکی می نماید. مسلماً ما با نگاه جزیره ای و محدود به اخلاق پزشکی به جایی نخواهیم رسید. باید با

نگاهی فراگیر و جامع الاطراف به مقوله اخلاق پزشکی و حوزه‌های وابسته به آن در جستجوی راهکاری اساسی برای فائق آمدن بر مشکلات موجود بود. به نظر می‌رسد راه اندازی و تشکیل کمیته‌های اخلاق و معنویت در بیمارستانها و مراکز درمانی تابعه دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی که برای نخستین بار در کشور و با پیشنهاد مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی صورت گرفت یکی از فرآیندهای بسط و گسترش اخلاق پزشکی و نهادینه کردن آن در حوزه درمان است. پیشنهاد دیگر این مرکز مبنی بر تسری دامنه اخلاق در پژوهش که در پرتو کمیته‌های اخلاق در پژوهش‌های پزشکی دانشگاهها شکل گرفته به حوزه‌های آموزش، سلامت و غذا و دارو و ایجاد کمیته‌های کشوری اخلاق در آموزش در حوزه معاونت آموزشی، کمیته کشوری اخلاق و معنویت در حوزه معاونت سلامت، کمیته کشوری اخلاق در غذا و دارو در حوزه معاونت غذا و دارو و به تبع آن تسری و تشکیل آن در دانشگاههای علوم پزشکی سراسر کشور فرآیند دیگری است که مؤید حرکت سیستم در عرصه اخلاق پزشکی است. از طرفی راه اندازی دوره Mph اخلاق پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی تهران و تصویب برنامه Mph اخلاق و حقوق پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهیه و تدوین برنامه دوره‌های کارشناسی ارشد حقوق پزشکی و اخلاق زیستی که در جریان

تصویب قرار دارد، راه اندازی دوره فلوشیپ اخلاق زیست پزشکی برای متخصصین و اعضای هیأت علمی دانشگاههای علوم پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی که برای نخستین بار در ایران و منطقه خاور میانه صورت گرفته، راه اندازی گرایش اخلاق زیستی برای دانشجویان ممتاز دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی که علاوه بر گذراندن دوره تحصیلی پزشکی خود سی و دو واحد درسی در حوزه اخلاق زیستی را نیز می گذرانند، راه اندازی دوره کارشناسی ارشد منتهی به دوره Ph.D اخلاق پزشکی که برای سال آینده تحصیلی صورت خواهد گرفت، شکل گیری گروه اخلاق زیستی و پزشکی فرهنگستان علوم پزشکی جمهوری اسلامی، فعال شدن انجمن ایرانی اخلاق در علوم و فناوری و دهها اقدام مشابه دیگر فرآیند امید بخشی است که می تواند ما را به اهداف عالیه خود نزدیک نماید. امید است که همواره اخلاق بر زندگی فردی و اجتماعی ما ساری و جاری باشد.

سردبیر